

Lise Öğretmenlerinin Bireysel Yenilikçilik Algıları, Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumları ile Araştırma Yeterlilikleri Arasındaki İlişki

Correlation between High School Teachers' Perception of Innovativeness, Attitude towards Researches on Education and Research Qualifications

ÖZET

Çalışmanın amacı lise öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik algıları, eğitim araştırmalarına yönelik tutumları ile araştırma yeterlilikleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Kars İli merkezinde görev yapan 275 ortaöğretim kurumu öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veriler t-Testi, Anova Testi ve çoklu regresyon analizi istatistiksel yöntemleri kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin bireysel yenilikçilikleri ile cinsiyet ve araştırma deneyimi değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer taraftan öğretmenlerin araştırma yeterlilikleri ile cinsiyet, fakülte türü ve araştırma deneyimi değişkenleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Son olarak öğretmenlerin yenilikçilik algıları ve eğitim araştırmalarına yönelik tutumları, araştırma yeterliliğinin %15'ini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yenilikçilik, Eğitim araştırmaları, Araştırma yeterliliği

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the correlation between the high school teachers' perception of innovativeness, attitude towards researches on education and research qualifications. The sampling of the research was formed of 275 secondary school teachers working in the provincial centre of Kars in the academic year 2017-2018. Survey model was used in the research. The data was analysed using statistical methods that are t Test, Anova Test and multiple regression analysis. Following the research, a meaningful difference was found between the variables of teachers' individual innovativeness and gender and research experience. On the other hand, no meaningful difference was found between the variables of teachers' research qualifications and gender, faculty type, research experience. Lastly, it was concluded that teachers' perception of innovativeness and attitude towards researches on education predicted 15% of the research qualifications.

Keywords: Innovativeness, Researches on education, Research qualification

GİRİŞ

İnovasyon kelimesinin Türkçede kullanımı olan yenilik, var olanı daha iyisi ile değiştiren işlem, fikir ya da bir süreçtir (Rogers, 2003). Yeniliğin ilk farkına varıldığı andan itibaren adaptasyon sürecinin uzunluğunu etkileyen bireysel özellikler ise yenilikçilik kavramı ile açıklanmaktadır. Kılıçer (2011) yenilikçiliği risk alma, deneyime açıklık, yaratıcılık, fikir önderliği kavramları ile ifade ederken, Demirel ve Seçkin (2008) yenilikleri bulmaya yönelik amaçlı arayış olarak görmektedir. Yenilikçilik; yeniyeye yönelik gösterilen kişisel duruştur. Eğitim gibi temel argümanlarından birinin “değişim” olduğu bir bilim için, yenilik ve yenilikçilik kavramlarının özellikle öğretmenler tarafından ele alınışı büyük önem arz etmektedir. Çünkü eğitimde yenilikçilik, sistemin yenilikçiliğine yön veren, yaratıcılığı geliştiren, öğrenme öğretme süreçlerinde yenilik ve gelişmeleri uygulayan bir süreçtir (Özkan, 2009). Dolayısıyla yenilikçilik özellikle öğretmenlik mesleği için kaçınılmaz bir kişisel özellik durumundadır. Konokman Yavuz vd. (2016) eğitim sisteminden yetişen bireylerin yenilikçi olmaları için öğretmenin önemine vurgu yapmaktadırlar. Öğretmenin eğitim ile ilgili yeniliklerin farkında olması, araştırıp bu yeniliklere ulaşması, var olana uygunluğunu kontrol etmesi ve hatta yenilik üretmesi öğrencilerin de yenilikçi becerilerini ortaya çıkarabilmesine katkı sağlamaktadır. Hite ve diğerlerine (2006) göre ise yenilikçi bir öğretmen öğrencilerin yanı sıra, meslektaşlarının da yenilikçilik düzeyini etkilemektedir. Sonuç olarak öğretmen yenilikçiliği sistemin, öğrencilerin ve meslektaşlarının yenilikçiliğini etkilemesi nedeni ile önemli bir rol üstlenmektedir.

Araştırma ve yenilik kavramları insanlık tarihi kadar eski ve bir o kadar da günceldir. Yaşayışın özünde 'aramak' ve arama sonucunda yeniliğe ulaşmak yani 'yenilenmek' vardır. Yenilikçi öğretmenlerin eğitimde var olanı daha iyisiyle değiştirmeye dönük bu amaçlı arayışında karşısına, yanılılardan ve ön yargılardan uzak geçerli ve güvenilir bilgi kaynakları olan eğitim araştırmaları çıkmaktadır. Eğitimde yeniliklerin arandığı, küçük gruplarda uygulamaların yapıldığı araştırmalar, öğretmenlerin yeniliklere ulaşmasında temel kaynaklardır. Kuşçuoğlu (2018) bilgi üretmenin

Tuğba Sadıç¹
Aysun Gürol²

How to Cite This Article

Sadıç, T. & Gürol, A. (2024). “Lise Öğretmenlerinin Bireysel Yenilikçilik Algıları, Eğitim Araştırmalarına Yönelik Tutumları ile Araştırma Yeterlilikleri Arasındaki İlişki”, Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 10(2):269-275. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10897962>

Arrival: 12 January 2024
Published: 30 March 2024

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, SBE, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim, İstanbul, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/0547yzj13>

² Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi, İstanbul, Türkiye. ROR ID: <https://ror.org/0547yzj13>

ön koşulunu bilimsel ve akademik becerilerin arttırılması olarak ifade etmiştir. Bu anlamda akademik becerilerin artması da bilgi ile birlikte gelecek olan yeniliklerin habercisidir. Eğitimde yeniliklerin uygulayıcısı ve yenilikçi bireyler yetiştirecek olan öğretmenlerin bilimsel araştırma becerilerini tespit etmek, araştırma yeterliliklerini anlamlı olarak farklılaştıran değişkenleri ortaya koymak bu çalışmanın amacıdır.

Eğitim alanındaki araştırmalar, sistemin var olan sorunlarına çözüm üretirken; sistemin yenilenmesini sağlamayı da amaçlamaktadır. Çünkü eğitim araştırmalarının amacı sınıf ortamı uygulamalarının anlaşılması ve geliştirilmesidir (Şahin ve Arcagök, 2013). Öğrenme öğretme sürecini doğru tasarlayıp, maksimum yararlı kararlar alabilmek için eğitim ile ilgilenenlerin alanda üretilen araştırmaları göz önüne almaları gereklidir. Eğitim uygulamalarında kullanmak amacı ile öğretmenlerin, eğitim politikacılarının, eğitim yayıncılarının vb. eğitim araştırmalarından beklentisi kullanabilecekleri bilgiyi almaktır (Broekkamp ve Van Hout-Wolters, 2007). Eğitimi bilimsel açıdan ele almasının yanında eğitim araştırmaları, öğretmenlerin bilgi paylaşımını arttırdığı için mesleki gelişimlerine katkı sunmaktadır. Yaşayışın özünde kendini daha iyiye yöneltecek var olan durumunu geliştirecek “yeni olanı” aramak vardır. Bu çalışmada da öğretmenlerin yeni olanlara yaklaşımı, araştırmalara yönelik tutumları ve araştırma yeterlikleri arasındaki ilişkiler incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır. Lise öğretmenlerinin,

1. Bireysel yenilikçilik algıları cinsiyet, öğrenim düzeyi, fakülte türü, araştırma deneyimi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Eğitim araştırmalarına yönelik tutumları cinsiyet, öğrenim düzeyi, fakülte türü ve araştırma deneyimi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
3. Araştırma yeterlikleri cinsiyet, öğrenim düzeyi, fakülte türü ve araştırma deneyimi olup olmasına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
4. Bireysel yenilikçilik düzeyleri ve eğitim araştırmalarına yönelik tutumları, araştırma yeterliklerinin ne kadarını yordamaktadır?

YÖNTEM

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Bu araştırmanın evrenini Kars ili merkez ilçesinde ortaöğretim kurumlarında görev yapan lise öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini, bu ilde merkezinde görev 538 lise öğretmeni oluşturmaktadır. Anket formunun uygulamasına 31 farklı branştan 275 lise öğretmeni katılmıştır. Örneklem grubuna ait tanımlayıcı bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Örneklem Grubuna Ait Tanımlayıcı Bulgular

Değişken	Kategoriler	f	%
Cinsiyet	Kadın	159	57.8
	Erkek	115	41.8
Öğrenim Görülen Fakülte Türü	Eğitim Fakültesi	168	61.1
	Fen/Edebiyat Fakülteleri	89	32.4
	Eğitim Enstitüsü	2	0.7
	Diğer	15	5.5
Öğrenim Düzeyi	Lisans	220	80
	Lisansüstü	54	19.6
Araştırma Deneyimi	Var	38	13.8
	Yok	230	83.6

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklere göre dağılımı verilmiştir. Katılımcıların %57.8’i kadın %41.8’i erkektir. Lise öğretmenlerinin %61.1’i eğitim fakültesi mezunu iken, %32.4’ü fen ve edebiyat fakültelerinden, %0.7’si eğitim enstitülerinden, %5.5’i diğer fakülte türlerinden mezun olmuşlardır. Öğretmenlerin %80’i lisans, %19.7’si lisansüstü eğitimini almışlardır. %13.8’inin araştırma deneyimi var, %83.6’sının araştırma deneyimi yoktur.

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının birinci bölümü katılımcıların demografik bilgilerinin istendiği kısımdır. Bu bölümde cinsiyet mezun olunan fakülte türü, öğrenim düzeyi ve araştırma deneyiminin olup olmaması soruları katılımcılara yöneltilmiştir.

İkinci bölümde 1977 yılında H. T. Hurt, K. Joseph ve C. D. Cook tarafından geliştirilen, Odabaşı ve Kılıçer (2010) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ) kullanılmıştır. Ölçek 20 maddeden ve 4 boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddelerinin yanıtları “Kesinlikle katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Ortadayım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle katılmıyorum” şeklinde 5’li likert tipindedir. Ölçeği oluşturan maddelerin 12’si olumlu, 8’i olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Ölçekten elde edilen yenilikçilik puanına göre bireylerin yenilikçilik düzeyleri tespit edilebilmektedir (Hurt, Joseph ve Cook, 1977). Yenilikçilik puanları hesaplanırken ölçekteki olumlu ve olumsuz maddelerin puanları ayrı ayrı toplanmakta ve “42+ (olumlu maddelerin toplam puanı)- (olumsuz maddelerin toplam puanı)” formülü kullanılmaktadır. Uyarlanmış ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,82 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmanın BYÖ’nün Cronbach-Alpha güvenilirlik katsayısı ise 0,837’dir. Ölçeğin ortak faktör yük değerleri geliştiricilerin verilerinde 0,360-0,787 aralığında hesaplanırken, eldeki araştırmada bu değerler 0,405-0,896 aralığında hesaplanmıştır.

Ölçeğin üçüncü bölümünde lise öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarının belirlenmesi için İlhan, Şekerci, Sözbilir ve Yıldırım (2013) tarafından geliştirilen 5’li likert tipi Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeği (EAÖTÖ) kullanılmıştır. Ölçek maddelerinin yanıtları “Kesinlikle katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Ortadayım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle katılmıyorum” şeklindedir. Ölçek eğitim araştırmalarının gerekliliği, eğitim araştırmalarına değer verme ve eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği boyutlarını içeren 20 maddeden oluşmaktadır. EAÖTÖ’den alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100’dür. Ölçeğin tüm boyutları için güvenilirlik katsayısı Cronbach’s Alpha değeri 0,881’dir. Bu araştırmada ölçeğin güvenilirlik kat sayısı ise 0,906 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin ortak faktör yük değerleri geliştirici verilerinde 0,387-0,644 aralığında iken bu çalışmada 0,484-0,797 aralığında bulunmuştur.

Ölçeğin dördüncü ve son bölümünde katılımcıların araştırma yeterliliklerini tespit edebilmek için Büyüköztürk (1999) tarafından geliştirilen ve 7 maddeden oluşan tek boyutlu Araştırma Yeterliği Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte yeterlilikler hiç az orta oldukça ve tam seçenekleri ile derecelendirilmiştir. Araştırma yeterliğine ait ölçeğin Cronbach-Alpha katsayısı 0,89 iken çalışmanın güvenilirlik katsayısı 0,853 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin ortak faktör yük değerleri 0,381-0,633 aralığında hesaplanmıştır.

Ölçeğin uygulamasının ardından toplanan veriler araştırma problemlerine göre betimsel ve ilişkisel istatistiksel uygulamalar kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle veri grubu 50’den büyük olduğu için Kolmogorov-Smirnov testi (Büyüköztürk, 2018), uygulanmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Ardından verilerin homojenlik durumlarını belirlemek için One-Way Anova Homojenlik testi uygulanmış ve verilerin homojen dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Veriler homojen özellikte ve normal dağılmışlardır. Veriler arasındaki ilişkileri incelemek için t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Diğer taraftan bireysel yenilikçilik düzeyi ve eğitim araştırmalarına yönelik tutumun araştırma yeterliliğini yordama gücünü incelemek için gerekli varsayımlar test edilerek, çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi Lise öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik algıları cinsiyet, öğrenim düzeyi, araştırma deneyimi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? sorusuna yanıt aramak için bağımsız gruplar t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2 : Bireysel Yenilikçilik Ölçeği t-testi Sonuçları

Değişkenler		n	$\bar{x}$	Ss	sd	t	p
Cinsiyet	Kadın	159	60.12	8.94	272	-2.82	.005*
	Erkek	115	63.20	8.89			
Öğrenim Düzeyi	Lisans	54	61.65	8.50	272	-.86	.390
	Lisansüstü	220	60.46	11.00			
Araştırma Deneyimi	Var	38	64.31	7.36	266	2.14	.033*
	Yok	230	60.93	9.22			

$p < .05$

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde lise öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik algılarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı görülmektedir ($t = -2.824$, $p < .05$). Cinsiyet değişkeni açısından ortalama puanlara bakıldığında erkek öğretmenlerin ortalama puanlarının ($\bar{x} = 63.20$), kadın öğretmenlerin ortalama puanlarından ($\bar{x} = 60.12$) yüksek olduğu görülmektedir. Erkek öğretmenlerin bireysel yenilikçilik algıları kadın öğretmenlere göre daha olumludur. Katılımcı grubun bireysel yenilikçilik algıları öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır ($t = -0.861$, $p > .05$). Böylece öğretmenlerin lisansüstü eğitim almış olması bireysel yenilikçilik düzeyinde herhangi bir farklılaşma oluşturmamıştır. Diğer taraftan bireysel yenilikçilik düzeylerinin araştırma deneyimi değişkeni ile istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı görülmektedir ($t = 2.149$, $p < .05$). Puan ortalamalarına bakıldığında araştırma deneyimi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 64.31$) bireysel yenilikçilik düzeyleri daha yüksektir. Öğretmenlerin daha önce araştırma yapmış olmaları onları daha yenilikçi kılmıştır.

Katılımcı öğretmen grubunun bireysel yenilikçilik algılarının fakülte türü değişkenine göre farklılaşmasını incelemek için uygulanan Anova testi sonuçları Tablo 3'teki gibidir.

Tablo 3 : BYÖ İlişkin Fakülte Türü Değişkenine Ait Anova Testi Sonuçları

Fakülte Türü	N	BYÖ Puan Ort.	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim	168	62.01	8.24	Gruplar Arası	282.25	3	94.08	1.15	.328
Fen ve Edebiyat	89	60.03	10.12						
Eğitim Enstitüleri	2	66.00	12.72	Gruplar İçi	22024.34	270	81.57		
Diğer	15	62.28	10.27						
Toplam	274	61.41	9.03	Toplam	22306.60	273			

$p < .05$

Tablo 3 incelendiğinde bireysel yenilikçilik puanları fakülte türüne göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır ($F = 1.153$ ve $p > .05$). Katılımcıların hangi fakülteden mezun oldukları bireysel yenilikçilik puanları üzerinde herhangi bir fark oluşturmamıştır.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın 2. alt problemi olan "Lise öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına yönelik tutumları cinsiyet, öğrenim düzeyi ve araştırma deneyimi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" sorusunu yanıtlayan "t-testi" sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: EAÖTÖ'ne İlişkin t-testi Sonuçları

Demografik Değişkenler		n	$\bar{x}$	Ss	sd	t	p
Cinsiyet	Kadın	159	77.52	11.98	272	-.53	.59
	Erkek	115	78.29	11.42			
Öğrenim Düzeyi	Lisans	220	78.00	10.73	272	-.46	.64
	Lisansüstü	54	77.17	15.28			
Araştırma Deneyimi	Var	38	80.03	11.54	266	1.20	.22
	Yok	230	77.57	11.77			

$p < .05$

Katılımcı öğretmen grubunun eğitim araştırmalarına yönelik tutumları cinsiyete, öğrenim düzeyine ve araştırma deneyimine bağlı olarak istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturmamıştır. ($p > .05$).

Katılımcı grubun eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarının fakülte türü değişkenine göre anlamlı farklılaşmasının incelenmesinde ait sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5 : EAÖTÖ İlişkin Fakülte Türü Değişkenine Ait Anova Testi Sonuçları

Fakülte Türü	N	EAÖTÖ Puan Ort.	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim	168	77.21	12.08	Gruplar Arası	191.76	3	63.92	0.461	0.71
Fen ve Edebiyat	89	78.69	11.66						
Eğitim Enstitüleri	2	81.00	5.65	Gruplar İçi	37439.41	270	138.66		
Diğer	15	79.46	8.67						
Toplam	274	77.84	11.74	Toplam	37631.17	273			

p<.05

EAÖTÖ ortalama puanları fakülte türüne göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (F=0.461, p>0.05). Bu durum fakülte türünün araştırmalara yönelik tutumu üzerinde anlamlı fark oluşturmadığı anlamına gelmektedir.

3. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Üçüncü alt problem olan “Lise öğretmenlerinin araştırma yeterlikleri cinsiyet, öğrenim düzeyi ve araştırma deneyimine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt bulabilmek için uygulanan “t-testi” sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6 : AYÖ’ne İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	Ss	sd	t	p
Cinsiyet	Kadın	159	25.37	4.23	-2.55	0.011*
	Erkek	115	26.73	4.46		
Öğrenim Düzeyi	Lisans	220	26.92	4.93	1.84	0.066
	Lisansüstü	54	25.70	4.20		
Araştırma Deneyimi	Var	38	27.89	4.84	2.96	0.003*
	Yok	230	25.64	4.23		

p<.05

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin araştırma yeterlikleri cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur (t= -2.55, p<.05). Araştırma yeterliği puan ortalamalarına bakıldığında erkek öğretmenlerin puanlarının ($\bar{x}$ =26.73), kadın öğretmenlerin puanından ($\bar{x}$ =25.37) daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan hareketle erkek öğretmenlerin araştırma yeterliklerinin daha iyi düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenim düzeyi değişkenine göre katılımcı öğretmen grubunun lisans veya lisansüstü eğitime sahip olmaları araştırma yeterlikleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma oluşturmamıştır (t=1.84, p>.05). Lise öğretmenlerinin daha önce araştırma yapmış ya da yapmamış olmaları araştırma yeterliği üzerinde istatistiksel olarak farklılaşma oluşturmuştur (t=2.96, p<.05). Araştırma yeterliği puan ortalamalarına bakıldığında bu farklılaşmanın araştırma deneyimi olanların lehine ($\bar{x}$ =27.89) olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin araştırma yeterlilikleri, fakülte türü değişkenine göre anlamlı farklılaşmakta mıdır sorusuna yanıt bulabilmek için uygulanan Anova testi sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7 : AYÖ İlişkin Fakülte Türü Değişkenine Ait Anova Testi Sonuçları

Fakülte Türü	N	AYÖ Puan Ort.	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim	168	26.23	4.05	Gruplar Arası	151.57	3	50.52	2.68	0.04*
Fen ve Edebiyat	89	25.84	4.62						
Eğitim Enstitüleri	2	28.50	3.54	Gruplar İçi	5074.50	270	18.79		
Diğer	15	23.07	5.64						
Toplam	274	25.94	4.38	Toplam	5226.07	273			

p<.05

Tablo 7 incelendiğinde AYÖ puanları fakülte türü değişkenine göre anlamlı farklılaşmaktadır (F=2.68, p<.05). Buna göre öğretmenlerin yetiştikleri fakülte türü araştırma yeterliliklerini değiştirmektedir. Puan ortalamalarına

bakıldığında eğitim fakültesi ($\bar{x}=26.23$) ve eğitim enstitüsünden ($\bar{x}=28.50$) mezun öğretmenlerin diğer fakültelerden mezun öğretmenlere göre araştırma yeterlikleri daha yüksektir.

4. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışmanın dördüncü alt problemi olan “Lise öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik algıları ve eğitim araştırmalarına yönelik tutumları, araştırma yeterliklerinin ne kadarını yordamaktadır?” sorusuna yanıt bulabilmek için gerçekleştirilen çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8 : Araştırma Yeterliğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenin adı	β	Standart Hata		t	p	R	R ²	İkili r	Kısmi r
SABİT	11.984	2.096		5.719	.000	.378	.143		
EAÖTÖ	.097	.022	.262	4.526	.000			.265	.254
BYÖ	.104	.028	.215	3.701	.000			.219	.208

F=22.704 p=0.00

Tablo 8’e göre yordayıcı değişkenlerle bağımlı değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde araştırma yeterliği ile eğitim araştırmalarına yönelik tutum arasında pozitif ancak zayıf düzeyde ilişkinin olduğu ($r=0.26$) ve diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r=.25$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Araştırma yeterliği ile bireysel yenilikçilik düzeyi arasında pozitif ve zayıf düzeyde ($r=0.21$) bir ilişki vardır. Diğer iki değişken kontrol edildiğinde bu korelasyonun $r=0.20$ olarak hesaplandığı görülmektedir.

EAÖTÖ ve BYÖ düzeyi araştırma yeterliği ile zayıf, ancak manidar bir ilişki vermektedir $R=0.378$, $R^2=0.143$, $p<.01$. Bu iki değişken, birlikte araştırma yeterliğindeki toplam varyansın yaklaşık %15’ini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin araştırma yeterliği üzerindeki önem sırası; eğitim araştırmalarına yönelik tutum ve bireysel yenilikçilik düzeyidir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde ise hem eğitim araştırmalarına yönelik tutum değişkeninin hem de bireysel yenilikçilik düzeyi değişkeninin araştırma yeterlikleri üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Lise öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik algıları, eğitim araştırmalarına yönelik tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlayan bu çalışmada, birinci alt probleme ilişkin sonuçlardan biri öğretmenlerin bireysel yenilikçilik algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaştığı, bu farklılaşmanın da erkek öğretmenlerin lehine olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde cinsiyet değişkeninin bireysel yenilikçilik algısını farklılaştırmadığı sonucunu ortaya koyan çalışmalar çoğunluktadır (Bitkin 2012; Gürbüz, 2015; Yavuz Konokman, Yokuş ve Yanpar Yelken 2016; Demirbaşaran ve Keleş, 2015; Yenice ve Yavaşoğlu, 2018; Aslan ve Kesik, 2018; Moore, 2012; Çelik, 2013). Bu çalışmadaki farklı sonucun nedeni örneklem grubunun özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Kadın öğretmenlerin de yenilikleri en az erkek öğretmenler kadar çabuk fark edip uyum sağlaması gerekmektedir. Bireysel yenilikçilik ölçeğine ilişkin diğer bir sonuç öğretmenlerin lisans veya lisansüstü eğitim görmeleri yenilikleri algılayışlarını farklılaştırmamıştır. Halbuki lisansüstü eğitimin amaçlarından biri alandaki yenilikleri takip edip yeniliklere öncü olabilen bireyler yetiştirmektir. Benzer şekilde mezun olunan fakülte türü yenilikçilik algısını farklılaştırmamıştır. Türkiye’de 2019 yılı itibarı ile öğretmenlerin çok çeşitli fakültelerden mezun oldukları düşünüldüğünde bu çeşitliliğin yenilikçilik düzeyine etki etmemesi olumlu görülebilir. Bu açıdan lisansüstü eğitimin öğretmenlerin yenilikçi özelliklerini artırması beklenmektedir. Araştırma deneyimi de bireysel yenilikçilik algısını farklılaştıran diğer bir değişken olarak tespit edilmiştir. Öğretmenlerin bilimsel araştırma adımlarına uyarak araştırma yapıp, bir sonuç ortaya koymaları onların yenilikçiliklerini arttırmıştır.

Katılımcı öğretmenleri eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarını cinsiyet, öğrenim düzeyi, araştırma deneyimi ve fakülte türü değişkenleri farklılaştırmamıştır. Ancak araştırma yeterliğini cinsiyet, araştırma deneyimi ve fakülte türü değişkenleri anlamlı olarak farklılaştırmaktadır. Araştırma deneyimi olması öğretmenlerin araştırma yeterliklerini artırması beklenen bir sonuç olmuştur. Benzer şekilde öğretmenlerin eğitim fakültelerinden mezun olmaları da araştırma yeterliklerine olumlu katkı sağlamıştır. Bu açıdan eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına araştırma yeterliklerini artırıcı eğitimler veriliyor olmasının olumlu katkılarıdır. Eğitim fakültesi dışındaki fakültelerden mezun öğretmenler için de formasyon eğitimleri süresince araştırma yeterliliklerini artırıcı çalışmalar planlanabilir.

Eğitim araştırmalarına yönelik tutum ile araştırma yeterliği ilişkisi incelendiğinde pozitif ancak zayıf düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Bireysel yenilikçilik düzeyi ile araştırma yeterliği düzeyi ilişki incelendiğinde ise benzer şekilde

pozitif fakat zayıf düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Son olarak bireysel yenilikçilik düzeyinin ve eğitim araştırmalarına yönelik tutumun birlikte araştırma yeterliğinin %15'i yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin yenilikçi özelliklerini arttırmak için birçok öneri yapılabilir. Öncelikle öğretmenlerin araştırmacı olarak araştırma sürecine katılmaları sağlanmalıdır. Hizmet öncesi eğitim sürecinde hem eğitim fakültelerinde hem de formasyon eğitimi sürecinde öğretmen adaylarının araştırma becerisi edinebilmesi için teorik derslerin yanında uygulamalı dersler okutulmalıdır. Lisansüstü eğitim süresince eğitim araştırmalarına yönelik tutum becerilerinin artırılmasına yönelik YÖK, enstitüler ve eğitim fakülteleri iş birliği ile gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Öğretmenlerin araştırma deneyimleri oluşturmaya imkan tanınıp yenilikçilik düzeylerini yükseltmeleri sağlanmalıdır. Eğitim araştırmalarına yönelik deneysel çalışmalar özellikle öğretmenler tarafından gerçekleştirilmeli ve sayısı artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Broekkamp, H. & Hout-Wolters, B.V. (2007). The Gap Between Educational Research and Practice: A Literature Review, Symposium, and Questionnaire. *Educational Research and Evaluation*, 13(4), 203-220.
- Büyüköztürk, Ş. (1999). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Araştırma Yeterlikleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18, 257-269.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara, Pegem Akademi.
- Demirel, Y. & Zeliha Seçkin. 2008. Bilgi ve Bilgi Paylaşımının Yenilikçilik Üzerine Etkileri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 189-202.
- Hite, M. J., Williams, E.J., Hilton, S.C. & Baugh, S.C. (2006). The Role of Administrator Characteristics on Perceptions of Innovativeness among Public School Administrators. *Education and Urban Society*. 38(2), 160-187.
- Hurt, H. T., Joseph, K. & Cook, C.D. (1977). Scales for the Measurement of Innovativeness. *Human Communication Research*, 4(1), 58-65.
- İlhan, N., Şekerci, A.R., Sözbilir, M. & Yıldırım, A. (2013). Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(8), 31-56.
- Kılıçer, K. (2011). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Profilleri*. Yayımlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kılıçer, K. & Odabaşı, H.F. (2010). Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 150-164.
- Konokman Yavuz, G., Yokuş, G. & Yanpar Yelken, T. (2016). Yenilikçi Materyal Tasarlamının Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yenilikçilik Düzeylerine Etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 857-878.
- Kuşçuoğlu, A. (2018). İlahiyat Fakültelerinde Araştırma Teknikleri Dersi: Bir Durum Çalışması. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 59(1), 297-316.
- Özkan, H. H. (2009). Mesleki Eğitimde İnovasyon İhtiyacı. The First International Congress of Educational Research, 1-3 Mayıs 2009. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.: 1-24.
- Rogers, E.M. (2003). *Diffusion of Innovation*. Newyork, Free Press.
- Şahin, Çavuş & Arcagök, S. (2013). İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Yaklaşımları. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-20.